

Wstęp

We wrześniu 2014 roku odbyła się w Cieszynie i Ustroniu pierwsza edycja Letniej Szkoły Nauk Filozoficznych i Społecznych im. Profesora Jana Szczepańskiego. Po dwóch latach jej nazwę przekształcono na Wolną Szkołę Nauk Filozoficznych i Społecznych im. Profesora Jana Szczepańskiego (WSNFiS), nawiązując bezpośrednio do jednego z marzeń samego profesora Jana Szczepańskiego, który w styczniu 1940 roku zapisał w *Dzienniku*: „Będziemy mieli w Ustroniu dwie rzeczy cenne: bibliotekę i muzeum. A może uda nam się zrealizować kiedyś jeszcze jedno marzenie: wolną szkołę nauk filozoficznych i społecznych w Ustroniu”. Po siedemdziesięciu czterech latach marzenie pochodzącego z Ustronia profesora Szczepańskiego, jednego z nestorów polskiej socjologii, udało się – przynajmniej w jakiejś części – spełnić. Od 2014 roku corocznie przez cztery dni odbywają się w Cieszynie i Ustroniu – a od 2015 roku także po czeskiej stronie (w 2015 roku w czeskim Cieszynie, w 2016 roku w Stonawie, w 2017 roku w Lesznej Dolnej) – „zajęcia” prowadzone w ramach Wolnej Szkoły Nauk Filozoficznych i Społecznych, której Honorowym Rektorem i *spiritus movens* od początku jej istnienia jest prof. zw. dr hab. Daniel Kadłubiec. W trakcie przygotowań do kolejnych edycji tego wydarzenia zaczęło się pojawiać – najpierw raczej mgliście, następnie coraz wyraźniej – pragnienie, aby działalność Wolnej Szkoły Nauk Filozoficznych i Społecznych im. Profesora Jana Szczepańskiego mogła trwać cały rok, a nie tylko cztery dni w roku. Pragnienie to ziściło się w 2017 roku, gdy pracownikom Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach z cieszyńskiego Wydziału Etnologii i Nauk o Edukacji udało się pozyskać środki finansowe w ramach Funduszu Mikroprojektów Programu Interreg V-A Republika Czeska – Polska i z budżetu państwa za pośrednictwem Euroregionu Śląsk Cieszyński (nr projektu: CZ.11.4.120/0.0/0.0/16_010/0000633).

W ramach projektu „Polsko-Czeska Wolna Szkoła Nauk Filozoficznych i Społecznych im. profesora Jana Szczepańskiego” zorganizowano pięć warsztatów dla młodzieży z polskich i czeskich szkół (odbyły się w Cieszynie, Czeskim Cieszynie i Trzyńcu), dwa wykłady, które wygłosił profesor Daniel

Kadłubiec (w Cieszynie i Czeskim Cieszynie) oraz dwie gry miejskie (w Cieszynie i Ustroniu). Ogłoszono konkurs fotograficzny „Śladami profesora Jana Szczepańskiego” – zdjęcia nagrodzone w konkursie znajdują się na końcu niniejszej publikacji). Ponadto zorganizowano w trakcie trwania Wolnej Szkoły Nauk Filozoficznych i Społecznych im. Profesora Jana Szczepańskiego dwa sympozja naukowe: jedno w Cieszynie, pod hasłem „Polsko-czeskie relacje filozoficzne” (27 września 2017 roku), drugie w Czeskim Cieszynie, pod hasłem „Moralność współczesnych Polaków i Czechów w perspektywie nauk społecznych i humanistycznych” (22 lutego 2018) roku. Przeprowadzono także dziesięć wywiadów swobodnych z osobami, które znały osobiście profesora Jana Szczepańskiego, z krewnymi, uczniami Profesora, którzy studiowali u niego socjologię, a w końcu z jego studentami.

Również niniejsza publikacja, w której znalazło się siedem artykułów napisanych przez wybitnych polskich i czeskich socjologów, etnologów i filozofów, nie powstałaby, gdyby nie środki pozyskane ze wspomnianego grantu. Książkę otwiera artykuł wspomnieniowy autorstwa prof. zw. dr. hab. Daniela Kadłubca. W prezentowanym tomie znalazły się ponadto artykuły z zakresu filozofii i socjologii, mamy zatem nadzieję, że taki dobór tematyki spełniłby marzenie profesora Szczepańskiego dotyczące szkoły nauk filozoficznych i społecznych. Artykuły podejmują zróżnicowaną tematykę, łączy je wolność w myśleniu. Dziękując autorom za podjęty trud, chciałbym jednocześnie podziękować recenzentom tomu – dr. hab. Krzysztofowi Wieleckiemu, prof. UKSW, i dr. hab. Markowi Rembierzowi. Z satysfakcją chciałbym zauważyć, że obaj profesorowie wygłaszali już wcześniej wykłady w ramach Wolnej Szkoły Nauk Filozoficznych i Społecznych im. Profesora Jana Szczepańskiego.

Redaktorzy tomu postanowili włączyć tę publikację do serii TRANSCARPATHICA, ponieważ jej łamy zostały stworzone jako miejsce spotkania badaczy i praktyków z Polski, Czech i ze Słowacji, którzy z wzajemnym zrozumieniem odmiennych punktów widzenia będą w stanie prowadzić wspólny dialog.

Andrzej Kasperek